

Ekonomski fakultet
Podgorica

Računovodstvo - vježbe

mr Tanja Laković

II sedmica

Bilans uspjeha

- Utvrđivanje uspjeha poslovanja za određeni period je jedan od primarnih zadataka knjigovodstva.
- Uspješnost poslovanja se definiše kao sposobnost ostvarivanja ciljeva.
- Uspješnost poslovanja (rentabilnost) se prikazuje u finansijskom izvještaju koji nosi naziv bilans uspjeha.
- Osnovne računovodstvene kategorije ili elementi bilansa uspjeha su Prihodi i Rashodi

Elementi bilansa uspjeha su:

- **Prihodi** predstavljaju “povećanje ekonomske koristi tokom obračunskog perioda u obliku povećanja sredstava ili smanjenja obaveza, što ima kao posljedicu povećanje kapitala, ali ne ono u vezi sa uplatama vlasnika.
- **Rashodi** predstavljaju “smanjenje ekonomske koristi tokom obračunskog perioda u obliku smanjenja sredstava ili povećanja obaveza, što ima kao posljedicu smanjenje kapitala, ali ne ono u vezi sa uplatama vlasnika.

Prihodi i rashodi nastaju tokom poslovanja kao rezultat brojnih transakcija i prouzrokuju sljedeće posljedice po imovinu preduzeća:

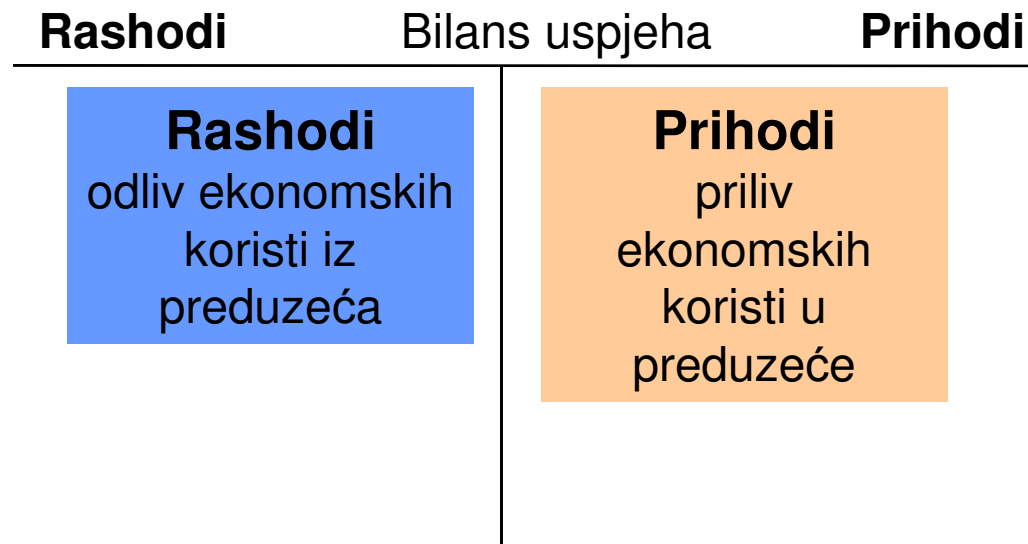
Prihodi	Rashodi
Povećanje imovine	Smanjenje (trošenje) imovine
Smanjenje obaveza	Povećanje obaveza
Povećanje kapitala	Smanjenje kapitala

Vrste poslovnih transakcija	Ukupuni rashodi	Ukupni prihodi
Poslovnih transakcije (nabavka robe, prodaja robe, usluga itd, zakup itd)	Poslovni rashodi (po nabavnoj vrijednosti)	Poslovni prihodi (po prodajnoj vrijednosti)
Finansijske transakcije (uzimanje kredita, finansijske pozajmice, emisija i prodaja akcija, isplate dividendi itd)	Finansijski rashodi	Finansijski prihodi
Ostale aktivnosti (investiranje u izgradnju zgrade, prodaja stalne imovine, kupovina dug. HOV)	Ostali rashodi - gubici (NV>PV)	Ostali rashodi- dobici (PV>NV)

Vrednovanje elemenata bilansa uspjeha (neto- bruto princip)

- **Poslovni prihodi i poslovni rashodi su međuzavisni**. Poslovni prihod ne može nastati a da ne prouzrokuje nastanak poslovnih rashoda. Zato se prikazuju po **bruto principu**, tj. prikazuje se ukupan iznos nabavne vrijednosti (rashodi) i ukupan iznos prodajne vrijednosti (prihodi)
- **Finansijski i ostali prihodi i rashodi nisu međuzavisni**, pa se prikazuju po **neto principu** tj. kao razlika između prodajne i nabavne vrijednosti (dobitak ili gubitak od prodaje).

Detaljnije o ovoj temi u gradivu za drugi kolokvijum

Da bi se mogao utvrditi rezultat poslovanja za određeni period potrebno je izjednačiti lijevu i desnu stranu bilansa uspjeha, jer prihodi po pravilu nisu jednaki rashodima.

Mjerenje finansijskog rezultata:

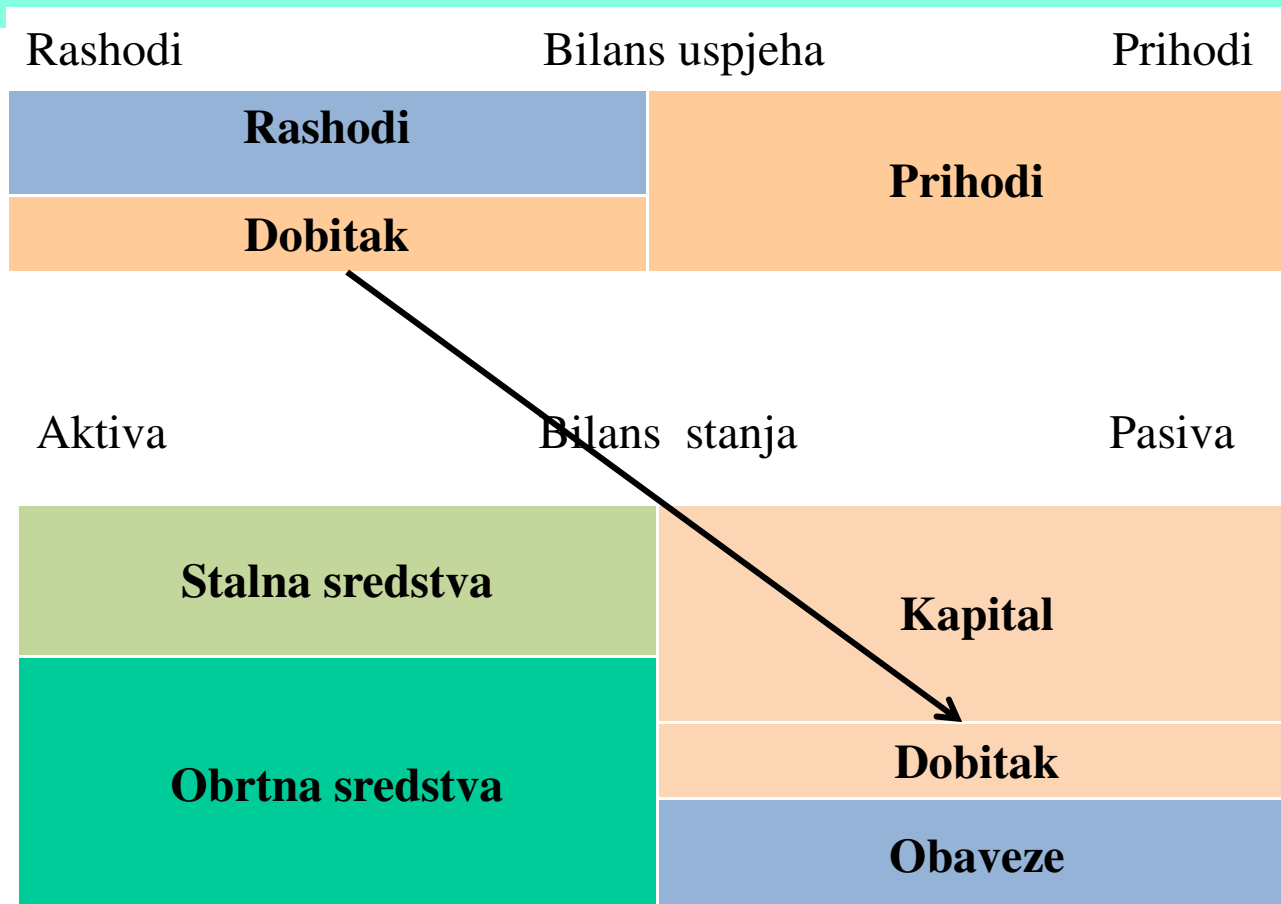
Metod obračunske realizacije	Metod naplaćene realizacije
Prihodi i rashodi se priznaju u obračunskom periodu u kojem su nastali, a ne u obračunskom periodu u kojem su naplaćeni ili plaćeni.	Prihodi i rashodi se priznaju u obračunskom periodu kada su naplaćeni ili plaćeni.

Rezultat poslovanja: dobitak(dobit) ili gubitak

- $\text{Rashodi} > \text{Prihoda} = \text{Gubitak}$ (negativni finansijski rezultat)
- $\text{Rashodi} < \text{Prihoda} = \text{Dobitak}$ (pozitivni finansijski rezultat)

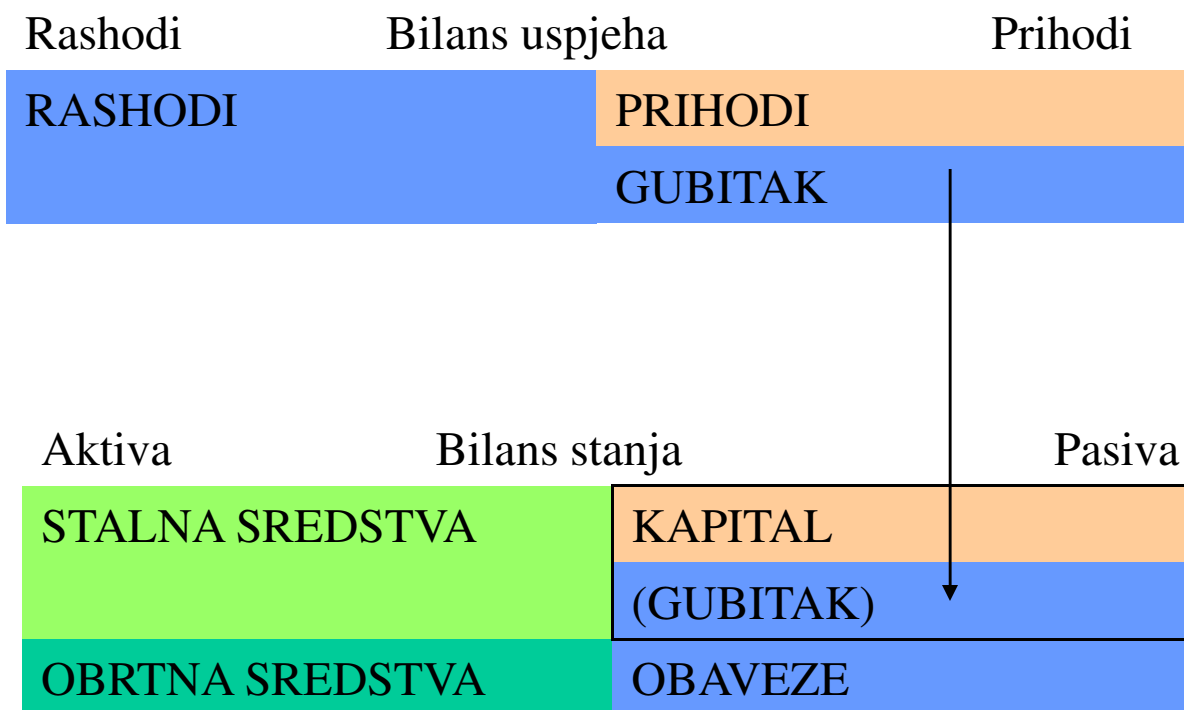
Dobitak/ Gubitak predstavlja rezultat poslovanja u određenom obračunskom periodu. To je obračunska kategorija, preko koje se ostvaruje veza između Bilansa uspjeha i Bilansa stanja.

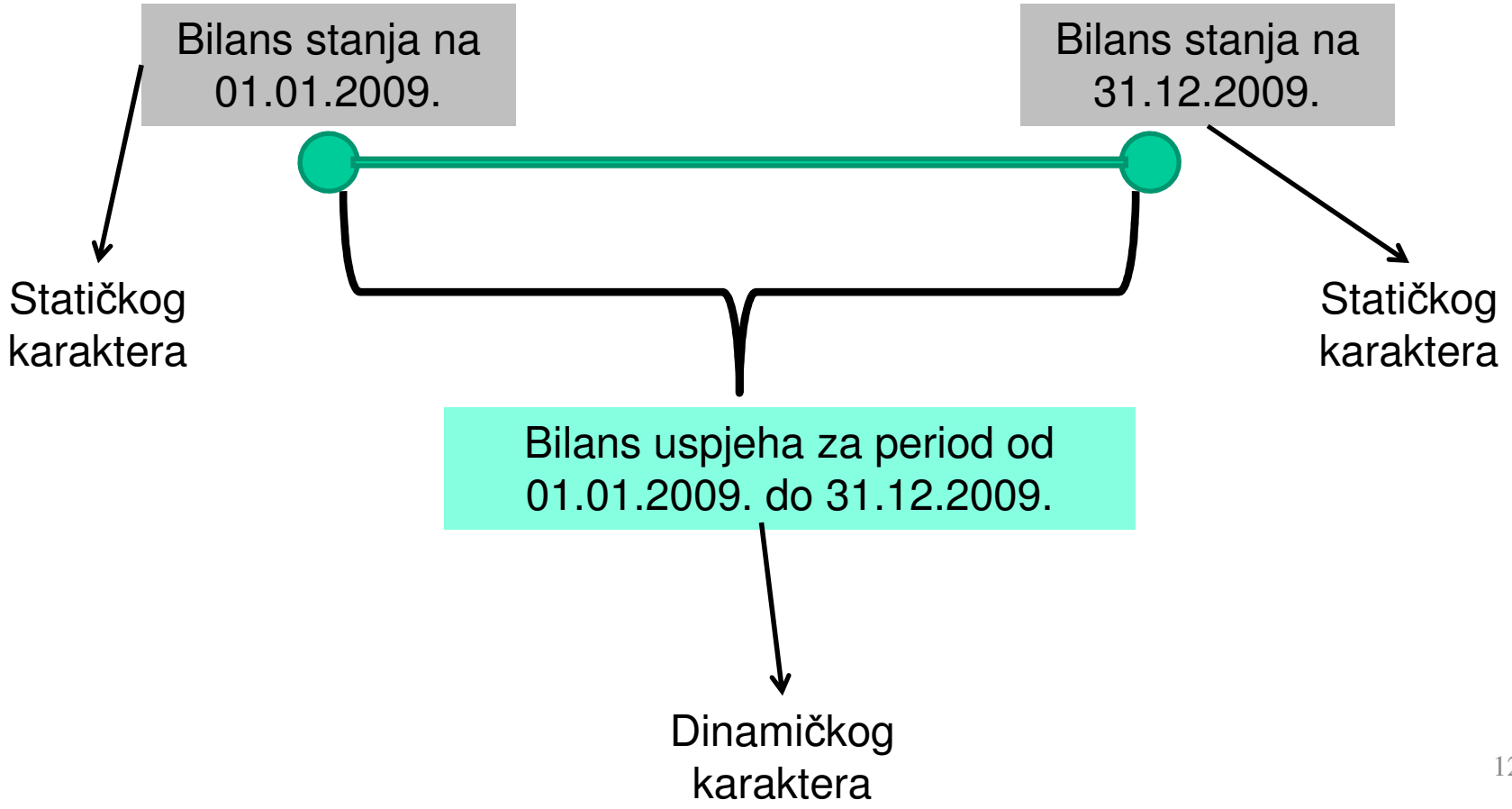
Veza između bilansa stanja i bilansa uspjeha

Ukupna aktiva = Ukupna pasiva

Veza između bilansa stanja i bilansa uspjeha

UKUPNI PRIHODI
- UKUPNI RASHODI
=BRUTO DOBIT

-POREZI
=NETO DOBIT

Bilans
uspjeha

Bilans
stanja

REZERVE

DIVIDENDE

ZADRŽANA
ZARADA

Proširena računovodstvena jednakost

Finansijski rezultat = Prihodi – Rashodi (Bilans uspjeha)

Aktiva = Pasiva (Bilans stanja)

01.01.200X.: $S_0 = K_0 + O_0$

31.12.200X.: $S_1 = (K_0 + \text{finansijski rezultat}) + O_1$

$S_1 = (K_0 + P - R) + O_1$

$S_1 + R = K_0 + P + O_1$

Sredstva + Rashodi = Kapital vlasnika + Prihodi + Obaveze

Osnovne grupe ekonomskih promjena

+

Četiri grupe ekonomskih promjena sa aspekta uticaja na ukupnu imovinu (A i P):

I	A ↗	P ↗
II	A ↘	P ↘
III	A ↗↘	
IV		P ↗↘

Četiri grupe ekonomskih promjena sa aspekta uticaja na djelove imovine (S=K+O)

V (P ↗)	S ↗	K ↗
VI (R ↗)	S ↘	K ↘
VII (P ↗)	K ↗	O ↘
VIII (R ↗)	K ↘	O ↗

**Ekonomski fakultet
Podgorica**

**Računovodstvo – vježbe
Primjer 2, zadatak A, str. 4**

A) Na osnovu datih podataka proknjižiti sljedeće transakcije koristeći proširenu računovodstvenu jednakost:

Bilans stanja na dan 09.01.2009.

Aktiva		Pasiva	
Stalna sredstva	8.000	Kapital	12.500
Oprema	2.000	Osnovni kapital	12.500
Nekretnine	4.000		
Zemljište	2.000		
Obrtna imovina	6.500	Obaveze	2.000
Roba na zalihama	3.000	Dugoročni kredit	1.000
Tekući račun	3.000	Kratkoročni kredit	1.000
Blagajna	500		
Ukupna aktiva	14.500	Ukupna pasiva	14.500

B) Na osnovu zadatka iz primjera A:

1) Izvršiti kategorizaciju bilansnih pozicija Bilansa stanja na dan 16.01.

2) Navesti koje poslovne promjene povećavaju, a koje smanjuju bruto imovinu preduzeća.

3) Navesti koje poslovne promjene povećavaju, a koje smanjuju neto imovinu.

10.01. Prema fakturi br. 3 preduzeće je prodalo robu preduzeću “Montri” u vrijednosti od 2.000 eura. Nabavna vrijednost po otpremnici je 800 eura. Rok plaćanja fakture je 5 dana.

Dat	Sredstva							=	Kapital		+	Obaveze		
	T-r	Opr	Nek	Zem	Roba	Blag	Kup.		Osniv ulog	Fin rez		Dob	Krat kred	Dug kred
09.01	3.000	2.000	4.000	2.000	3.000	500	0		12.500	0		0	1.000	1.000
10.01					(800)		2.000			2000 (800)				

Neto imovina se mjenja. Prihodi su veći od rashoda, pa se povećava neto imovina. Takođe, bruto imovina se mjenja, povećava se

Objašnjenje promjene:

a) Prodajom nastaju prihodi i rashodi.

U ovom slučaju, prodajemo robu, što je naša osnovna djelatnost, pa prodajom robe trgovinsko preduzeće ostvaruje **poslovni prihodi**. Prihodi se izražavaju u visini cijene koju smo ostvarili prodajom- ukupan iznos **prodajne vrijednosti**.

V grupa (nastanak prihoda prodajom)

S↑ K↑

b) Postoji međuzavisnost između poslovnih prihoda i rashoda, pa nijedan poslovni prihod ne može nastati a da ne prouzrokuje nastanak poslovnog rashoda (da bi smo prodali robu prvo moramo da je kupimo).

Prodajom robe, smanjuju se zalihe robe, koja je kupljena po nabavnoj vrijednosti, pa se u istoj toj vrijednosti i prikazuju **poslovni rashodi**, tj. **po ukupnoj nabavnoj vrijednosti**

VI grupa (nastanak Rashoda zbog prodaje)	S ↘	K ↘
---	-----	-----

11.01. Prema izvodu poslovne banke vlasnik je povukao dio novčanih sredstava iz poslovanja u iznosu od 2.000€

Dat	Sredstva							=	Kapital		+	Obaveze		
	T-r	Opr	Nek	Zem	Roba	Blag	Kup.		Osniv ulog	Fin rez		Dob	Krat kred	Dug kred
09.01	3.000	2.000	4.000	2.000	3.000	500	0		12.500	0		0	1.000	1.000
10.01					(800)		2.000			2000 (800)				
11.01	(2.000)								(2.000)					

Neto imovina se mjenja, ali zbog povlačenja uloga vlasnika.
Neto imovina se smanjila. Bruto imovina se takođe smanjila.

Objašnjenje promjene

Vlasnik je povukao dio novčanih sredstava, što je smanjilo ukupni kapital i smanjilo novčana sredstva na tekućem računu.

II grupa promjena (povlačenje uloga) A ↓ P ↓

13.01 : Preduzeće je prodalo zemljište u vrijednosti od 2.500€. Novac je uplaćen na tekući račun

Dat	Sredstva							=	Kapital		+	Obaveze		
	T-r	Opr	Nek	Zem	Roba	Blag	Kupci		Osniv ulog	Fin rez		Dob	Krat kred	Dug kred
09.01	3.000	2.000	4.000	2.000	3.000	500	0		12.500	0		0	1.000	1.000
10.01					(800)		2.000			2.000 (800)				
11.01	(2.000)								(2.000)					
13.01	2.500			(2000)						500				

Neto imovina se mjenja, jer je ostvaren dobitak od prodaje zemljišta. Prihodi povećavaju neto imovinu za razliku između prodajne i nabavne vrijednosti zemljišta. **Bruto imovina** se povećava za istu tu razliku.

Pojašnjenje promjene:

Prodajom imovine nastaju prihodi i rashodi. Pošto prodaja stalne imovine tj. zemljišta nije osnovna djelatnost trgovinskog preduzeća, prihod nastao ovom transakcijom predstavlja ostale prihode. Između ostalih prihoda i rashoda ne postoji međuzavisnost, pa iz tog razloga ne iskazujemo puni iznos prodajne vrijednosti i puni iznos nabavne vrijednosti, već njihovu razliku (neto princip). U ovom slučaju prodajna vrijednost zemljišta je veća od nabavne vrijednosti, pa smo prodajom zemljišta ostvarili prihod koji spada u grupu ostali prihod (dobitak od prodaje zemljišta)

PV= 2.500 prodajna vrijednost zemljišta

NV=2.000 nabavna vrijednost zemljišta

PV>NV = dobitak od prodaje zemljišta u iznosu od 500€

- Ova poslovna transakcija pripada V grupi poslovnih promjena koje povećavaju ukupna sredstva i povećavaju kapital kroz nastanak prihoda od prodaje.

16.01: Preduzeće Montri nije platilo fakturu br.3 u predviđenom roku, pa mu zaračunavamo zateznu kamatu u iznosu od 50€

Dat	Sredstva							=	Kapital		+	Obaveze		
	T-r	Opr	Nek	Zem	Roba	Blag	Kupci		Osniv ulog	Fin rez		Dob	Krat kred	Dug kred
09.01	3.000	2.000	4.000	2.000	3.000	500	0		12.500	0		0	1.000	1.000
10.01					(800)		2.000			2.000 (800)				
11.01	(2.000)								(2.000)					
13.01	2500			(2000)						500				
16.01							50			50				
	3.500	2.000	4.000	0	2.200	500	2050		10.500	1750		0	1.000	1.000

Neto imovina se povećava zbog nastanka finansijskih prihoda.
Bruto imovina se povećava jer su se povećala potraživanja prema kupcu.

Pojašnjenje promjene:

- Preduzeće Montri nije u predviđenom roku obezbijedilo potrebna sredstva za isplatu fakture br.3, što je obaveza njegove finansijske funkcije. Tako da za period dok ne plati kreditiramo naseg kupca. Svaka vrsta kreditiranja jeste finansijska aktivnost, pa prihod nastao po osnovu ove transakcije jeste **finansijski prihod**.
- Ekonomska promjena pripada V grupi poslovnih promjena.

Zapamtiti:

Uvijek, prvo sastavljamo bilans uspjeha, jer nam je potreban podatak o ostvarenom finansijskom rezultatu u datom obračunskom periodu da bismo mogli da formiramo računvoodstvenu kategoriju kapital koja se evidentira u bilansu stanja.

Rashodi	Bilans uspjeha od 09.01-16.01.		Prihodi
----------------	---------------------------------------	--	----------------

Poslovni rashodi	800	Poslovni prihodi	2.000
		Finansijski prihodi	50
Dobitak	1.750	Ostali prihodi	500
Ukupno:	2.550	Ukupno:	2.550

Primjer broj 2, zadatak B, a)

a) Izvršiti kategorizaciju bilansnih pozicija Bilansa stanja na dan 16.01.

Aktiva	Bilans stanja na dan 16.01.2009.		Pasiva
Stalna sredstva	6.000	Kapital	12.250
Oprema	2.000	Osnovni kapital	10.500
Nekretnine	4.000	Dobitak	1.750
Obrtna imovina	8.250	Obaveze	2.000
Roba na zalihama	2.200	Dugoročni krediti	1.000
Tekući račun	3.500	Kratkoročni krediti	1.000
Blagajna	500		
Kupci	2.050		
Ukupna aktiva	14.250	Ukupna pasiva	14.250

Primjer broj 2, zadatak B, a)

b) Kojoj računovodstvenoj kategoriji pripadaju sljedeće bilansne pozicije:

Sredstva S; Obaveze O; Kapital K; Prihodi P; Rashodi R.

1. Patenti – S;
2. Investicije u toku – S;
3. Dugoročna ulaganja – S;
4. Neraspoređeni dobitak – K;
5. Troškovi osiguranja – R;
6. Zatezna kamate – P/R;
7. Zgrade – S;
8. Osnovni kapital – K;
9. Potraživanja po osnovu kamata – S;
10. Prihodi od prodaje robe – P;
11. Primljeni avansi – O;
12. Troškovi zakupa – R;

Računovodstvo – vježbe

Instrumenti organizacije računovodstva

Knjigovodstveni proces

1. Počinje unosom početnih stanja u glavnu knjigu početkom perioda.
 2. Analiza transakcija koje su se dogodile.
 3. Unos transakcija u dnevnik i glavnu knjigu.
 4. Izračunavanje stanja na svakom kontu tokom perioda
 5. sastavljanje probnog lista
- } Tokom perioda
-
6. Predzaključna knjiženja
 7. Zaključni list
 - a. priprema podataka za finansijske izvještaje
 - b. podaci o zaključnim saldima računa glavne knjige
 7. Zaključak računa glavne knjige
 8. Sastavljanje finansijskih izvještaja
- } krajem perioda

Zadaci knjigovodstva su:

- Prikupljanje.....
Provjeravanje.....
- Klasifikovanje.....
- Reklasifikovanje.....
- Evidentiranje.....
- Čuvanje
- Izrada finansijskih izvještaja

dokumenta

Knjigovodstveni
računi-konta

Poslovne knjige

Probni, prometni I
zaključni list

Finansijski izvještaji
Opšte namjene

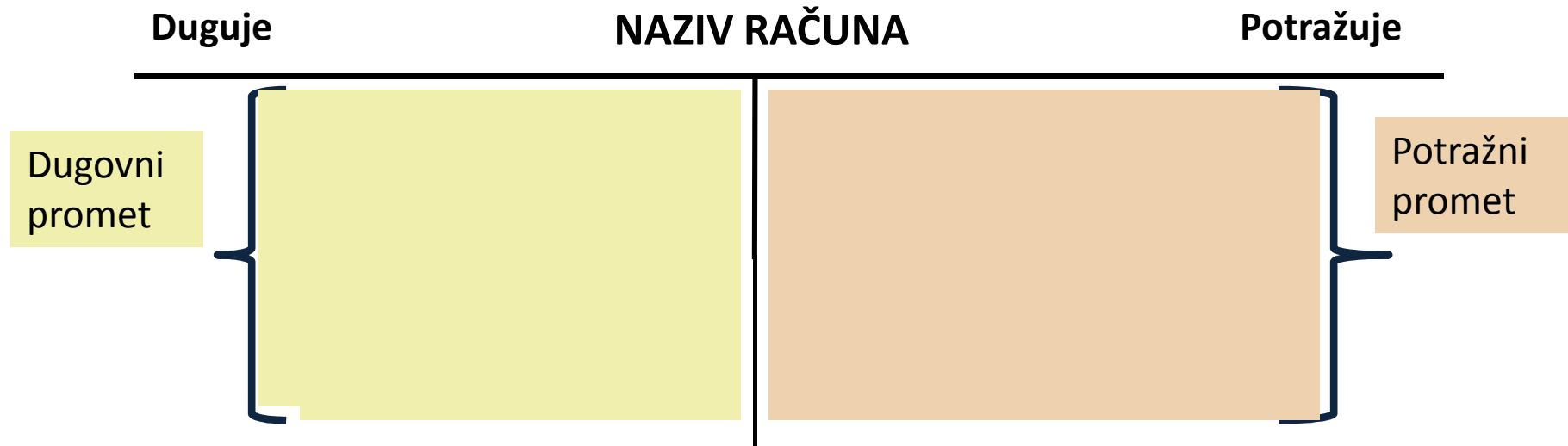
Knjigovodstveni instrumenti su:

- A) Osnovni principi organizacije knjigovodstva;
(predavanja)
- B) Knjigovodstvena dokumentacija;
- C) Konta, kontni okviri i kontni plan;
- D) Poslovne knjige (Obavezne: Dnevnik i glavna knjiga;
Neobavezne: Pomoćne knjige)
- E) Probni bilans i Zaključni list,
- F) Računovodstveni izvještaji opšte namjene

RAČUN ILI KONTO- osnovni
instrument knjigovodstvene evidencije

**Račun (konto) je knjigovodstveni
instrument preko kojeg se obuhvataju
ekonomske promjene koje se **odnose na
jednu bilansnu poziciju. Računi su dio
glavne knjige.****

Osnovni pojmovi vezani za konto:

Naziv računa- Tekući račun, Roba, Kupci itd

Duguje- lijeva strana računa;

Potražuje-desna strana računa;

Promet-zbir iznosa evidentiranih na dugovnoj (dugovni promet) ili na potražnoj strani (potražni promet)

Saldo- razlika prometa dugovne i prometa potražne strane ili trenutno stanje pozicije za koju se dati račun vodi

T- računi

- Prema **karakteru i funkciji salda** sva konta dijelimo na:
- **Konta stanja;**
- **Konta uspjeha;**
- Mješovita konta.

Podjela računa stanja

Račune stanja dijelimo na:

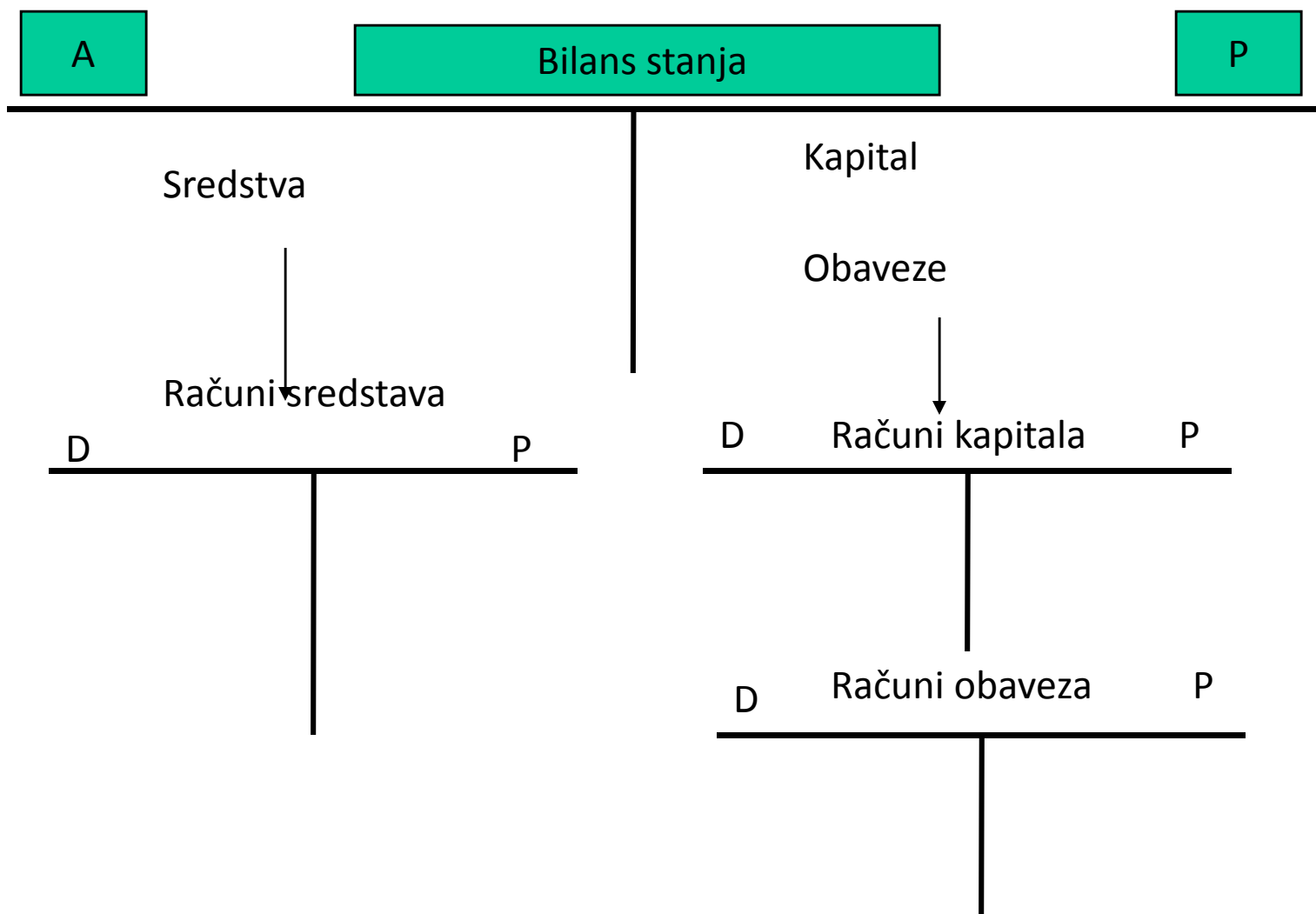
- a) Aktivne račune;
- b) Pasivne račune;
- c) Aktivno-pasivne račune.

Aktivni računi su računi koji nastaju raščlanjavanjem aktive bilansa stanja (tekući račun, oprema, nekretnine...)

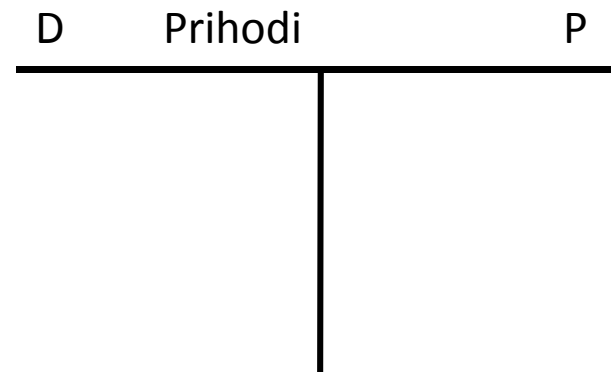
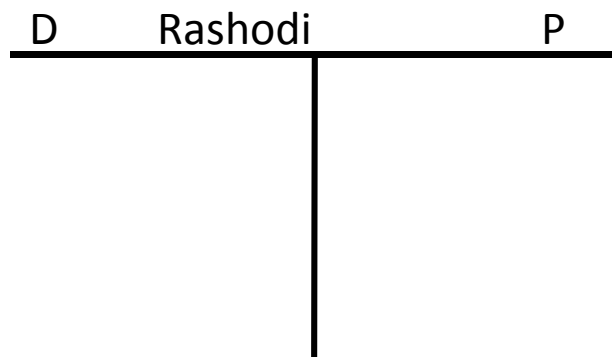
Pasivni računi su računi koji nastaju raščlanjavanjem pasive bilansa stanja (osnovni kapital, dugoročni kredit, kratkoročni kredit...);

Aktivno-pasivni računi su računi koji mogu imati karakter aktivnih, ali i pasivnih računa (kupci, dobavljači).

Računi stanja

Računi uspjeha

Otvaranje računa uspjeha: u momentu nastanka

- Računi uspjeha ne nastaju raščlanjavanjem bilansa uspjeha (pa zato nemaju početno stanje) već u momentu nastanka.

Podjela računa uspjeha

Račune uspjeha dijele se na:

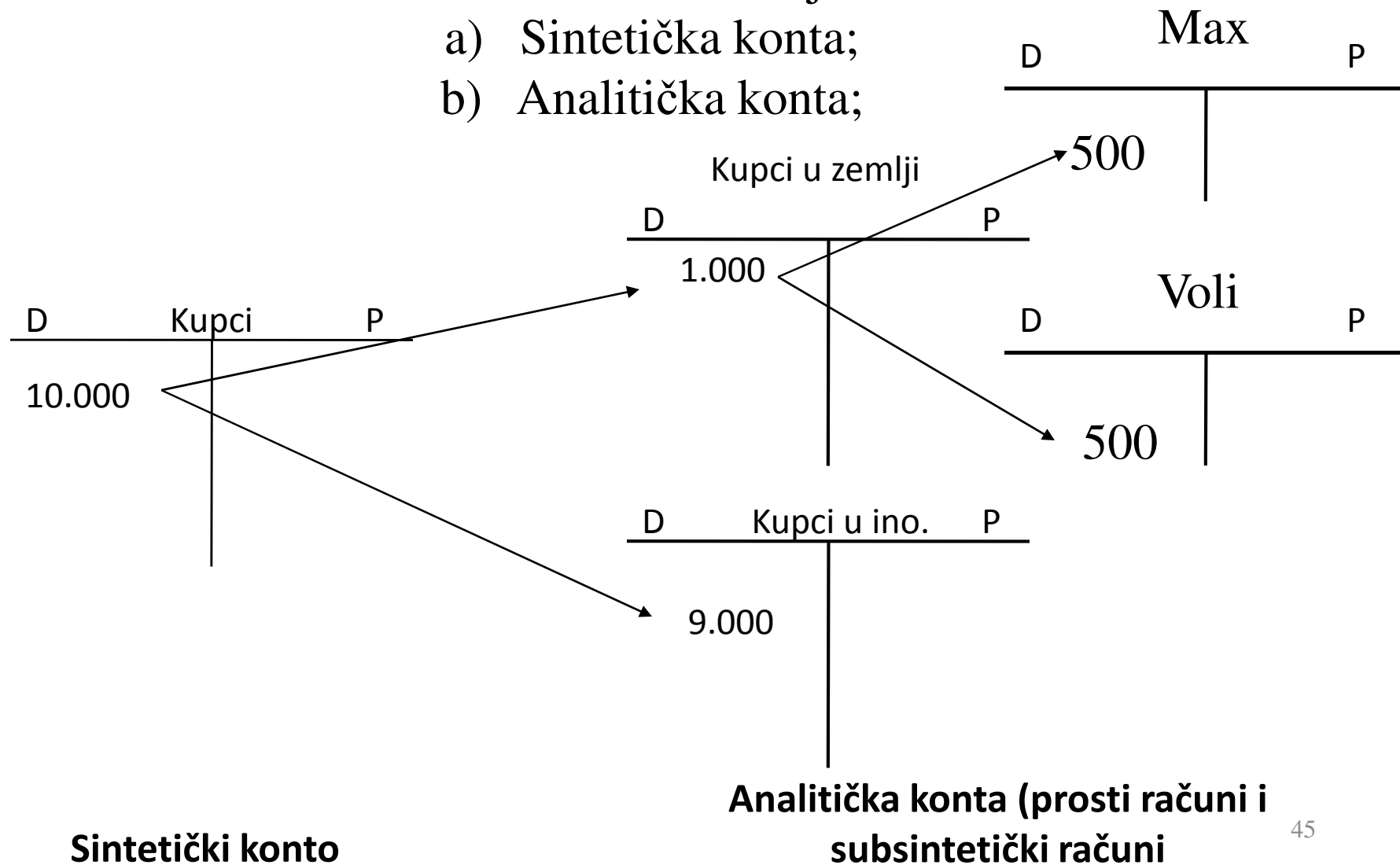
- a) Račune rashoda,
- b) Račune prihoda,
- c) Račune rezultata.

VAŽNO: Računi uspjeha nemaju **početno stanje**, jer ne nastaju raščlanjavanjem bilansa uspjeha već u momentu nastanka prihoda odnosno rashoda.

C) Konta – podjela konta

Prema složenosti konta dijelimo na:

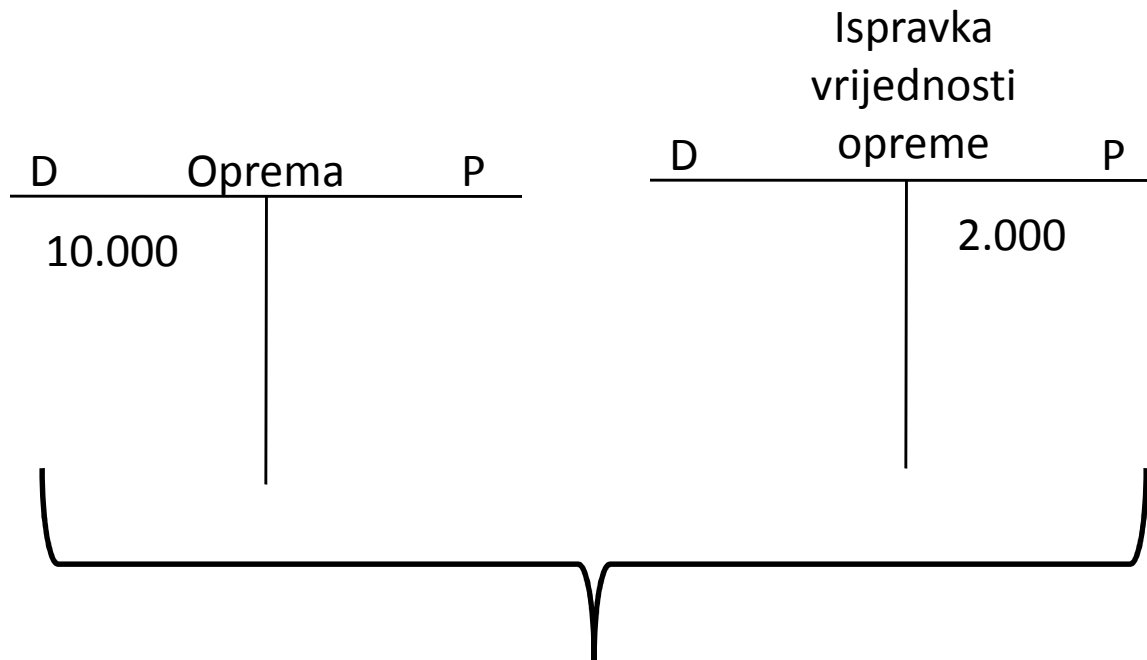
- a) Sintetička konta;
- b) Analitička konta;

Konta – podjela konta

Prema samostalnosti konta dijelimo na:

- a) Potpuna konta;
- b) Korektivna konta;

**Posmatraju se kao jedan račun tj.
sadašnja vrijednost opreme u upotrebi je
8.000**

Kontni okvir i kontni plan

Kontni okvir i na osnovu njega sastavljen analitički **kontni plan** predstavljaju sistematizovan pregled svih konta u knjigovodstvu preduzeća koja je potrebno otvoriti da bi preduzeće ostvarilo svoje ciljeve.

Kontni okvir je pregled računa koji je propisan od strane određenog zakonodavnog organa.

(Pravilnik o kontnom okviru- od 01.2011.)

Kontni plan je pregled svih računa kontnog okvira sa određenim analitičkim računima koji se odnosi na

Poslovne knjige

Poslovne knjige preduzeća možemo podijeliti na:

A) Osnovne (obavezne);

B) Pomoćne (neobavezne).

Osnovne poslovne knjige su:

Dnevnik

Hronološka evidencija

Glavna knjiga

Sistematska evidencija

Pomoćne knjige su: pomoćna knjiga kupaca, dobavljača, robe, gotovih proizvoda itd.

Dnevnik

R.br.	Datum	Opis promjene	Poziv na broj	Iznos	
				<i>Duguje</i>	<i>Potražuje</i>

Glavna knjiga

D	Oprema	P
X		

D	Roba	P
X		

D	T-R	P
X		

D	Osnovni kapital	P
		X

D	Kr. kredit	P
		X

D	Dobavljači	P
		X

Probni bilans

Definicija: Spisak svih računa glavne knjige sa pregledom prometa i salda.

Uloga: Kontrola aritmetičke tačnosti knjiženja izvršenih u dnevniku i na računima glavne knjige.

Redni broj	Naziv konta	Bruto bilans		Saldo bilans	
		<i>Duguje</i>	<i>Potražuje</i>	<i>Duguje</i>	<i>Potražuje</i>

Prometni list

Definicija: spisak svih analitičkih računa koji pripadaju jednom sintetičkom računu sa pregledom prometa i salda.

Uloga: utvrdi saglasnost prometa i salda analitičkih i njihovog sintetičkog računa.

R. br.	Naziv konta	Promet		Saldo	
		<i>Duguje</i>	<i>Potražuje</i>	<i>Duguje</i>	<i>Potražuje</i>

E) Zaključni list

Zaključni list je spisak svih računa glavne knjige sa njihovim prometom i saldom

Uloga: pripremanje podataka za sastavljanje BS i BU i formalni zaključak računa.

R. r.	Naziv računa	Bruto bilans		Saldo bilans		Bilans stanja		Bilans uspjeha	
		Dug.	Potr.	Dug.	Potr.	Aktiva	Pasiva	Rashodi	Prihodi

Formalni zaključak knjiga je unošenje salda za izravnaje na stranu čiji je promet manji u cilju izjednačavanja prometa dugovne i potražne strane i podvlačenje sa dvije paralelne linije.

Cilj:

- Izvršiti podvajanje poslovanja između dvije poslovne godine
- Račune osloboditi prometa koji se knjiženjem promjena na njima kumulira
- Da se pruže podaci za računovodstvenu analizu

E) Računovodstveni izvještaji

Rezultat procesa računovodstva su računovodstveni izvještaji.

Eksterni računovodstveni izvještaji:

A) Bilans stanja;

B) Bilans uspjeha;

C) Izvještaj o novčanim tokovima;

D) Izvještaj o promjenama na kapitalu;

E) Računovodstvene politike.

Računovodstvena načela

- Realizacija ciljeva finansijskog izvještavanja podrazumjeva uvažavanje određenih zahtjeva, obično označenih kao opšteprihvaćena računovodstvena načela.
- U oblasti računovodstva, načela predstavljaju računovodstvene konvencije čija primjena treba da obezbijedi:
 - jasno definisanje računovodstvenih kategorija
 - sastavljanje kvalitetnih finansijskih izvještaja koji će obezbijediti fer prikaz finansijskog položaja i rezultata poslovanja

Računovodstveni principi ili načela

Računovodstveni principi se koriste prilikom priznavanja, vrednovanja i objelodanjivanja efekata finansijskih transakcija, tj. **za jasno definisanje računovodstvenih kategorija.**

Računovodstveni principi su definisani u IASB Konceptualnom okviru.

Na osnovu računovodstvenih principa formulišu se računovodstveni standardi- MSFI/MRS.

Računovodstvene pretpostavke

Nastanak poslovnog događaja: poslovni događaj treba da bude priznat u onom obračunskom periodu u kojem je nastao. Događaj čiji se nastanak očekuje nije predmet knjigovodstvene evidencije niti iskazivanja u finansijskim izvještajima.

Kontinuitet poslovanja: za računovodstvo su od interesa one poslovne jedinice koje se osnivaju sa ciljem kontinuiranog poslovanja.

Pretpostavke kontinuiranog poslovanja su rentabilnost, likvidnost, održavanja i uvećanje kapitala koji je u uložen

Računovodstvena načela

- **Načelo dvostranog obuhvatanja poslovnih promjena**

Zahtjev: da svaka ekonomska transakcija tangira dva osamostaljena imovinska dijela, i stoga se dva puta bilježi.

Osnovne grupe ekonomskih promjena

+

Četiri grupe ekonomskih promjena sa aspekta uticaja na ukupnu imovinu (A i P):

		↗	↗
I	A ↘		P ↘
II	A ↗ ↘		P
III			A ↗ ↘
IV			

P

Četiri grupe ekonomskih promjena sa aspekta uticaja na djelove imovine (S=K+O)

		↗	↗
V (P)	S ↘		K ↘
VI (R)	S ↗		K ↘
VII (P)	K ↘		O ↗
VIII (R)	K		O

Načelo poslovne jedinice

- Zahtjev: da se imovina uložena u poslovanje obuhvata odvojeno od stalne imovine vlasnika i povjerilaca i da se uspješnost upravljanja tom imovinom kontroliše putem rezultata.

Načelo novčanog mjerila

- Zahtjev: sve računovodstvene kategorije i promjene na njima izražavaju se u novcu.

Načelo historijskog troška

Zahtjev: imovina se u knjigovodstvu vodi i u bilansu iskazuje u visini novčanog izdatka učinjenog radi njegovog sticanja,

Sredstva	Obaveze
----------	---------

Sredstva kupljena na tržištu:
po nabavnoj vrijednosti (NV)
(roba, materijal, zemljište)

Proizvodnja gotovih proizvoda:
po cijeni koštanja (CK)
(gotovih proizvodi, nedovršena
proizvodnja)

Obaveze se vrednuju u visini nabavne vrijednosti koja predstavlja visinu primljenog novca ili novčanih ekvivalenata u trenutku kada obaveza nastaje.

Načelo uzročnosti

- pretpostavka od koje polazimo prilikom sastavljanja finansijskih izvještaja jeste kontinuitet poslovanja
- potreba za utvrđivanje **periodičnog rezultata i primjene metoda obračunske realizacije.**

Zahtjev: Prihodi i rashodi treba priznati u obračunskom periodu kada su nastali nezavisno od toga da li i kada su prihodi naplaćeni, a rashodi plaćeni.

Načelo uzročnosti se primjenjuje:

- **Kod obračuna periodičnog rezultata**
- Kod alociranja troškova na nosioce
- Kod utvrđivanja nabavne cijene

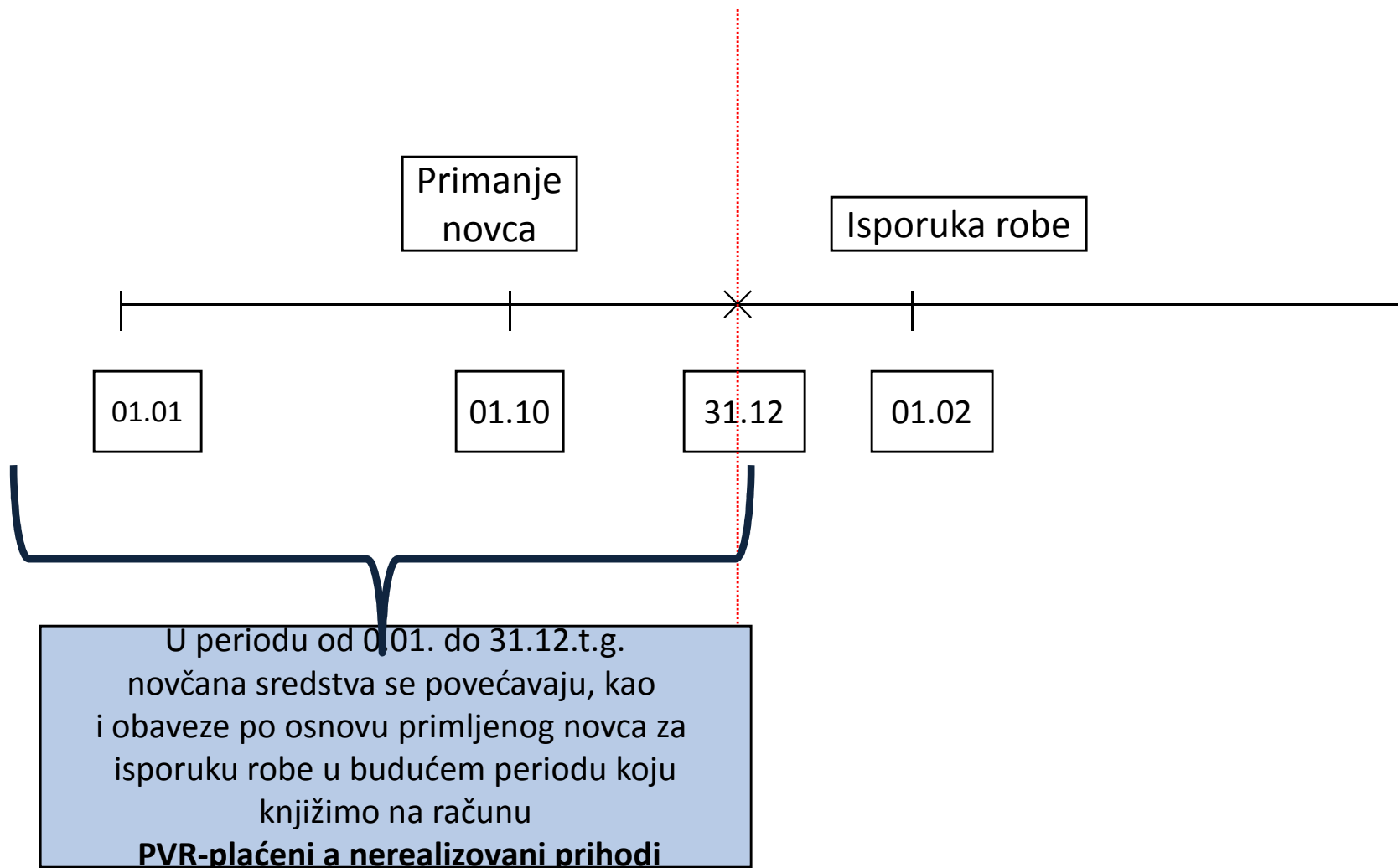
Načelo uzročnosti

-tokovi rentabilnosti # tokovi novca u jednom obračunskom periodu

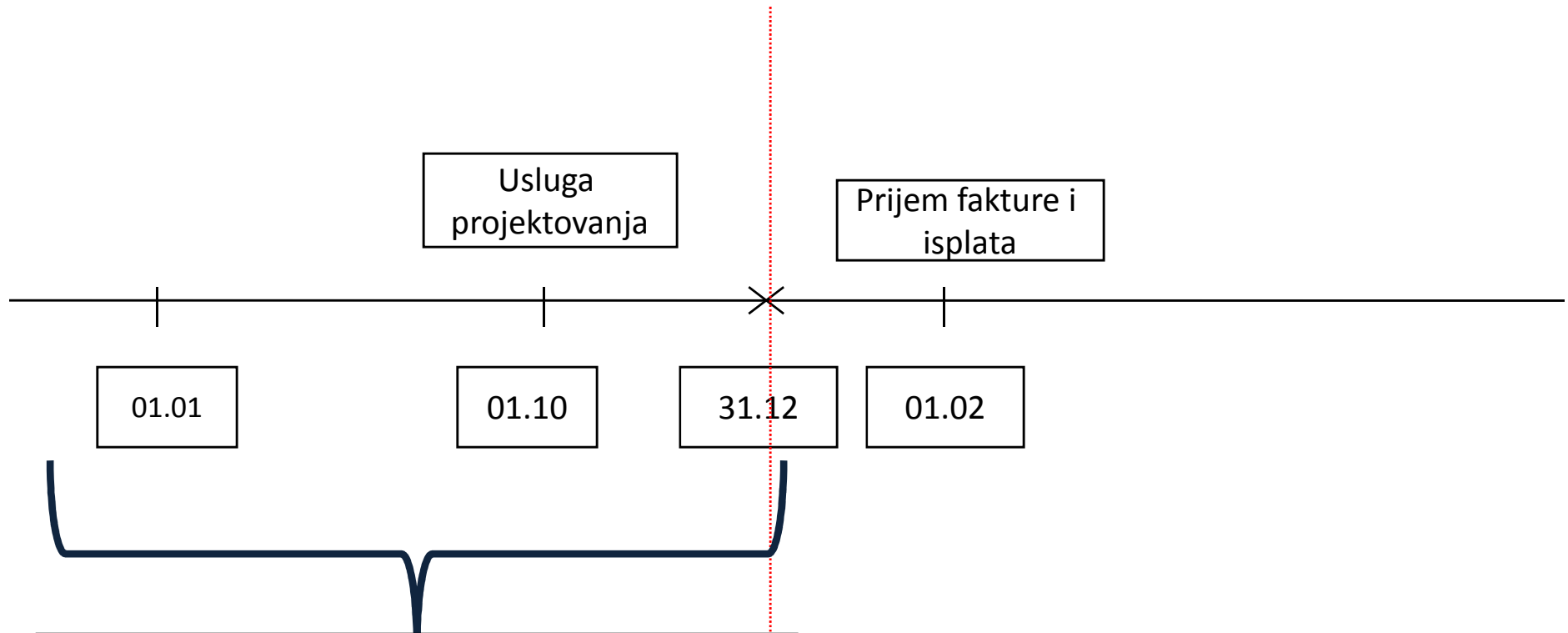
Prihodi \neq Prilivi

Primanje prethodi nastanku prihoda	Npr. Uplata kupaca za isporuku proizvoda koje će biti izvršeno u narednom obračunskom periodu-	Pošto nije izvršena realizacije učinaka u momentu uplate kupca ovo primanje ne može biti evidentirano kao prihod već kao obaveza . PVR-plaćeni a nerealizovani prihodi
Nastanak prihoda prethodi primanju	Npr. Izvršili smo usluge projektovanja a fakturu smo ispostavili u drugom obračunskom periodu	Izvršena je realizacija učinaka pa priznajemo nastanak prihoda, a istovremeno nastaje potraživanje- sredstva AVR-realizovani a nenaplaćeni prihodi

Primanje prethodi nastanku prihoda	Npr. Uplata kupaca za isporuku proizvoda koje će biti izvršeno u narednom obračunskom periodu-	Pošto nije izvršena realizacije učinaka u momentu uplate kupca ovo primanje ne može biti evidentirano kao prihod već kao obaveza. PVR-plaćeni a nerealizovani prihodi
------------------------------------	--	--

Nastanak prihoda prethodi primanju	Npr. Izvršili smo usluge projektovanja a fakturu smo ispostavili u drugom obračunskom periodu	Izvršena je realizacija učinaka pa priznajemo nastanak prihoda, a istovremeno nastaje potraživanje- sredstva AVR-realizovani a nenaplaćeni prihodi
------------------------------------	---	--

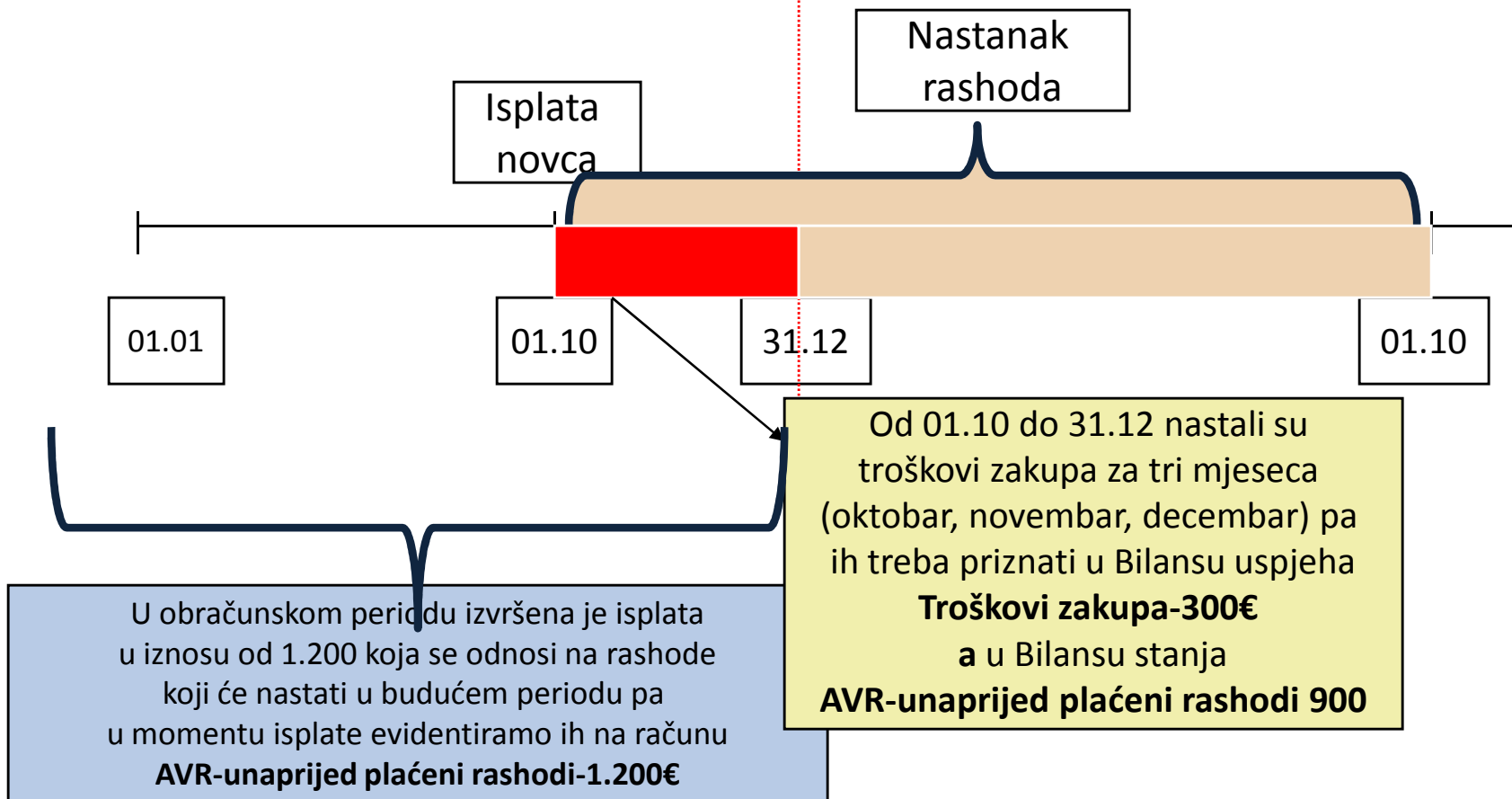
Realizovali smo usluge u ovom obračunskom periodu pa **priznajemo prihode u istom**, ali pošto nismo poslali fakturu nemamo potraživanja prema kupcima već potraživanja koje ćemo **naplatiti u budućem periodu tj.**
AVR -za realizovane a nenaplaćene prihode

Načelo uzročnosti

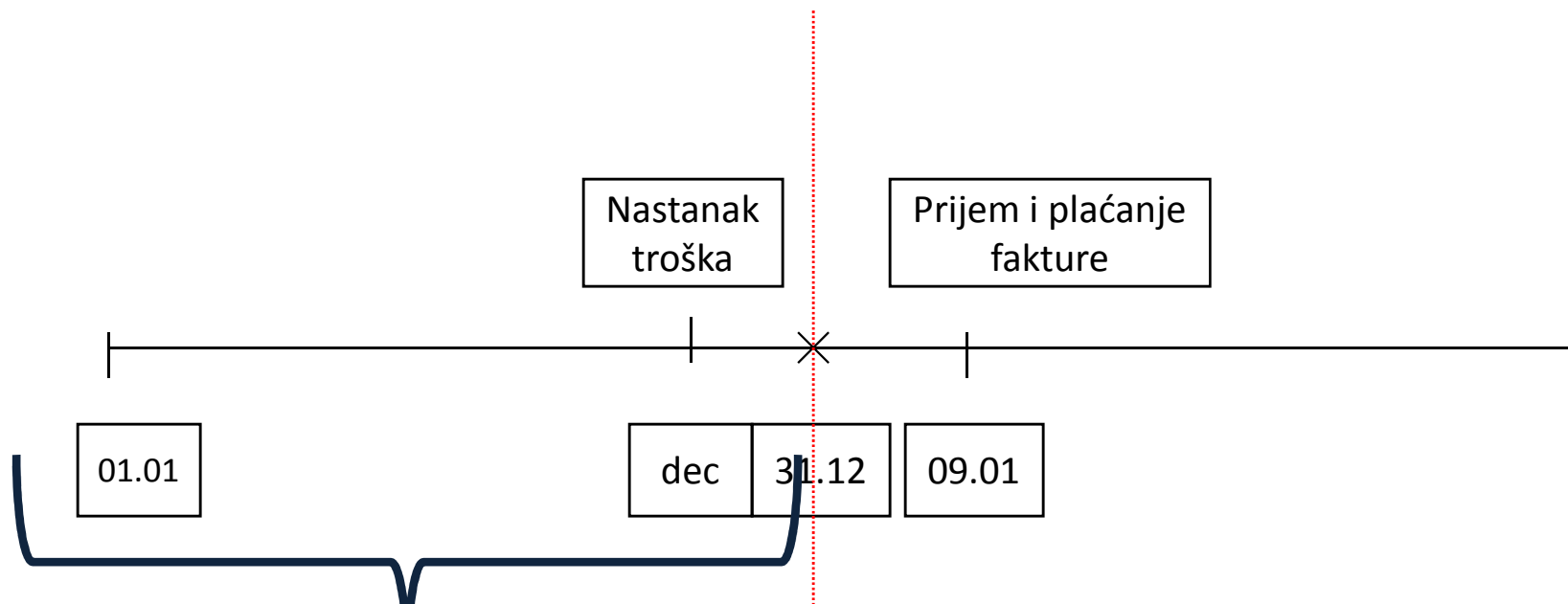
-tokovi rentabilnosti # tokovi novca u jednom obračunskom periodu

Izdaci # rashodi prethodi nastanku rashoda	Izdaci # rashodi naprijed plaćena zakupnina za godinu dana	Isplata je izvršena u jednom periodu a odnosi se na rashode koji će nastajati u budućem vremenskom periodu. Ta isplata nije rashod u momentu isplate već predstavlja naše potraživanje za buduće rashode - AVR unaprijed isplaćeni rashodi
Rashod prethodi nastanku izdatka (isplate)	Npr. Obračunati troškove električne energije čiju fakturu ćemo primiti u budućem obračunskom periodu	Rashod je nastao ali nismo primili fakturu. Evidentira se nastali rashod u datom periodu a obaveza za njihovo plaćanje predstavlja obavezu preduzeća koja se knjiži na računu PVR-Nastali, a neisplaćeni rashodi

Izdatak (isplata) prethodi nastanku rashoda	Npr. Unaprijed plaćena zakupina za godinu dana 1.200€	Isplata je izvršena u jednom periodu a odnosi se na rashode koji će nastajati u budućem vremenskom periodu. Ta isplata nije rashod u momentu isplate već predstavlja naše potraživanje za buduće rashode - AVR unaprijed isplaćeni rashodi
---	---	--

Rashod prethodi nastanku izdatka (isplate)	Npr. Obračunati troškove za električne energije za mjesec decembar čiju fakturu ćemo primiti u budućem obračunskom periodu	Rashod je nastao ali nismo primili fakturu. Evidentira se nastali rashod u datom periodu a obaveza za njihovo plaćanje predstavlja obavezu preduzeća koja se knjiži na računu PVR-Nastali, a neisplaćeni rashodi
--	--	--

Trošak (Rashod) je nastao u datom periodu i priznaje se u Bilansu uspjeha, a izdatak će nastati u budućem periodu. Obaveza za njihovo plaćanje predstavlja obavezu preduzeća koja se knjiži na računu
PVR- nastali a neisplaćeni rashodi

Načelo opreznosti

Zahtjev: imovina preduzeća i obračunati periodični rezultat treba oprezno odmjeriti.

Cilj ovog načela je da se zaštite povjerioci, jer je imovina dužnika garantna supstanca za povjerioca.

Zahtjev se ispunjava samo u slučaju:

- ne precjenjivanja neto imovine (Kapital- bilans stanja)
- ne precjenjivanja periodičnog rezultata (Fin. Rezultat- Bilans uspjeha)

Onemogućavanje procjenjivanja neto

imovine u ...

Ostvaruje se poštovanjem sljedećih pravila:

Pravilo niže vrijednosti (Aktiva)

Pravilo više vrijednosti (Pasiva)

Aktiva, djelovi imovine preduzeća, može se procjenjivati najviše po nabavnoj vrijednosti, odnosno cijeni koštanja. Od ove vrijednosti treba odustati ako su na dan bilansa tržišne cijene za date imovinske djelove niže. U tom slučaju imovinu treba procjeniti po nižim tržišnim cijenama

Pasiva, odnosno obaveze moraju se procjeniti najmanje u visini nabavne vrijednosti, a ako izmirenje obaveze zahtjeva isplatu veće sume novca od iznosa po kome se obaveza u knjigama vodi onda se procjenjivanje može izvršiti po višoj vrijednosti.

Onemogućavanje precjenjivanja periodičnog

rezultata

Ostvaruje se poštovanjem sljedećih pravila:

Pravilo (princip) realizacije

Pravilo (princip) impariteta

Preduzeće može da prikaže samo one rezultate koji su potvrđeni kroz realizaciju na tržištu. Dobici i gubici koji nisu realizovani ne mogu se iskazati kao rezultat preduzeća.

Dopuna principu realizacije:

Gubici moraju da budu priznati ako su nastali bez obzira na to što **nisu** tržišno verifikovani, odnosno realizovani.

princip imparitet versus princip najniže vrijednosti

Razlika:

-princip impariteta u cilju zaštite od
precijenjenog rezultat

Princip najniže vrijednosti u cilju opreznog
odmjeravanja visine neto imovine

Sličnost:

Primjena ovih principa dovodi do istih
posljedica, dovodi do priznavanja gubitaka.

Računovodstvena ograničenja

- Načelo novčanog mjerila: sve računovodstvene kategorije i promjene na njima izražavaju se u novcu.
- Uvažavanje načela istorijskog troška ignoriše uticaj promjena sa tržišta pa se postavlja pitanja relevantnosti rač. informacija
- Ne postojanje konzistentne računovodstvene teorije
- Neprecizna mjerenja (brojne procjene)

Pitanja za provjeru znanja

Pitanje br.1: Pasiva bilansa stanja pruža sljedeće informacije o:

a) Neto imovini, bruto imovini, obavezama

b) Ukupnom kapitalu i bruto imovini

c) Pozajmljenom kapitalu i bruto imovini

d) Bruto i neto imovini

Pitanje br.1: Pasiva bilansa stanja pruža sljedeće informacije o:

a) **Neto imovini, bruto imovini, obavezama**

b) Ukupnom kapitalu i bruto imovini

c) Pozajmljenom kapitalu i bruto imovini

d) Bruto i neto imovini

Pitanje br.2:Odnos računovodstva i menadžmenta preduzeća je:

- a) Računovodstvo i menadžment (uprava) nisu međusobno povezani
- b) Menadžment je podređen računovodstvu
- c) Računovodstvo je podfunkcija funkcije upravljanja
- d) Menadžment je podfunkcija računovodstva

Pitanje br.2:Odnos računovodstva i menadžmenta preduzeća je:

- a) Računovodstvo i menadžment (uprava) nisu međusobno povezani
- b) Menadžment je podređen računovodstvu
- c) Računovodstvo je podfunkcija funkcije upravljanja
- d) Menadžment je podfunkcija računovodstva

Pitanje br.3:Kojoj računovodstvenoj kategoriji
pripadaju:

- Dobici od prodaje zemljišta_____
- Potraživanja od kupaca_____
- Dobavljači_____
- Patenti_____
- Troškovi električne energije_____
- Rezerve_____
- Rezervisanja_____

Pitanje br.3:Kojoj računovodstvenoj kategoriji pripadaju:

- Dobici od prodaje zemljišta_____P_____
- Potraživanja od kupaca_____S_____
- Dobavljači_____O_____
- Patenti_____S_____
- Troškovi električne energije_____R_____
- Rezerve_____K_____
- Rezervisanja_____O_____

Pitanje br.4:Rashodi su :

- a)Sva povećanja obaveza i aktive proistekla iz poslovanja koja dovode do povećanja kapitala u određenom trenutku
- b)Sva smanjenja obaveza ili povećanje aktive proistekla iz poslovanja koje dovodi do smanjenja kapitala u određenom periodu
- c)Sva povećanja obaveza ili smanjenje aktive proisteklo iz poslovanja koje dovodi do smanjenja kapitala u određenom periodu

Pitanje br.4:Rashodi su :

- a)Sva povećanja obaveza i aktive proistekla iz poslovanja koja dovode do povećanja kapitala u određenom trenutku
- b)Sva smanjenja obaveza ili povećanje aktive proistekla iz poslovanja koje dovodi do smanjenja kapitala u određenom periodu
- c)Sva povećanja obaveza ili smanjenje aktive proisteklo iz poslovanja koje dovodi do smanjenja kapitala u određenom periodu

Pitanje br.5:Aktivnom preduzeća se smatraju:

a)Rezerve

b)Zalihe

c)Stalna sredstva

d)Emisiona premija (vrsta rezervi)

e)Dobitak kao pozitivni finansijski rezultat

Pitanje br.5: Aktivnom preduzeća se smatraju:

a) Rezerve

b) Zalihe

c) Stalna sredstva

d) Emisiona premija

e) Dobitak kao pozitivni finansijski rezultat

Pitanje br.6: Kako navedene ekonomske promjene djeluju na neto imovinu preduzeća?

- a)Uplata uloga vlasnika
- b)Završetak proizvodnje got. proizvoda
- c)Zaduženje kod povjerilaca
- d)Prodaja zemljišta sa gubitkom
- e)Zaračunavanje zatezne kamate kupcima
- f)Uplata kupaca iznos fakture

Pitanje br.6: Kako navedene ekonomske promjene djeluju na neto imovinu preduzeća?

- a)Uplata uloga vlasnika **da, povećava**
- b)Završetak proizvodnje got. proizvoda **ne**
- c)Zaduženje kod povjerilaca **ne**
- d)Prodaja zemljišta sa gubitkom **da, smanjuje**
- e)Zaračunavanje zatezne kamate kupcima **da, povećava**
- f)Uplata kupaca iznos fakture **ne**

Pitanje br.7:Obrtna imovina preduzeća
obuhvata:

- a) Potraživanja prema radnicima, zalihe robe, rezervisanja
- b) Potraživanja prema radnicima, zalihe robe i gotovina
- c) Rezervisanja, zalihe robe i gotovina

Pitanje br.7:Obrtna imovina preduzeća
obuhvata:

- a) Potraživanja prema radnicima, zalihe robe, rezervisanja
- b) Potraživanja prema radnicima, zalihe robe i gotovina
- c) Rezervisanja, zalihe robe i gotovina

Pitanja br.8:Koje računovodstvene kategorije određuju finansijski položaj preduzeća

- a) prihodi, kapital i obaveze
- b) Rashodi i sredstva
- c) Prihodi i rashodi
- d) Sredstva i kapital
- e) Aktivna i pasiva
- f) Sredstva, kapital i obaveze

Pitanja br.8:Koje računovodstvene kategorije određuju finansijski položaj preduzeća

- a) prihodi, kapital i obaveze
- b) Rashodi i sredstva
- c) Prihodi i rashodi
- d) Sredstva i kapital
- e) Aktivna i pasiva
- f) Sredstva, kapital i obaveze

Pitanja br.9: Pasivi pripadaju:

a) Franšiza

b) Neraspoređena dobit tekuće godine

c) Neraspoređena dobiti prethodne godine

d) Kratkoročni krediti

e) Rezervisanja

f) Obaveze za porez

Pitanja br.9: Pasivi pripadaju:

a) Franšiza

b) Neraspoređena dobit tekuće godine

c) Neraspoređena dobiti prethodne godine

d) Kratkoročni krediti

e) Rezervisanja

f) Obaveze za porez

Pitanje br.10: Koje promjene ne mijenjaju visinu bruto imovine?

- a) Plaćanje obaveza dobavljačima
- b) Konvertovanje kratkoročnih kredita u dugoročne kredite
- c) Uplata kupaca na tekući račun
- d) Povećanje uloga vlasnika

Pitanje br.10: Koje promjene ne mjenjaju
visinu bruto imovine?

a)Plaćanje obaveza dobavljačima

b)Konvertovanje kratkoročnih kredita u
dugoročne kredite

c)Uplata kupaca na tekući račun

d)Povećanje uloga vlasnika

Pitanje br.11: Elementi finansijskih izvještaja
su:

- a) Bilans stanja, bilans uspjeha, izvještaj o novčanim tokovima, izvještaj o promjenama na kapitalu i napomene uz izvještaje
- b) aktiva, pasiva, prihodi i rashodi
- c) sredstva, kapital i obaveze
- d) Sredstva, kapital, obaveze, prihodi i rashodi
- e) aktiva, kapital, obaveze, finansijski rezultat

Pitanje br.11: Elementi finansijskih izvještaja
su:

- a) Bilans stanja, bilans uspjeha, izvještaj o novčanim tokovima, izvještaj o promjenama na kapitalu i napomene uz izvještaje
- b) aktiva, pasiva, prihodi i rashodi
- c) sredstva, kapital i obaveze
- d) Sredstva, kapital, obaveze, prihodi i rashodi
- e) aktiva, kapital, obaveze, finansijski rezultat

Pitanje br.12:Cilj finansijski izvještaja opšte namjene je:

- a) Pružiti informacije o finansijskom položaju i promjene na finansijskom položaju
- b)Pružiti informacije o finansijskom i prinosnom položaju
- c) Pružiti informacije o finansijskom, prinosnom i promjenama na prinosnom položaju
- d) Pružiti informacije o finansijskom, prinosnom i promjenama na finansijskom položaju

Pitanje br.12:Cilj finansijski izvještaja opšte namjene je:

- a) Pružiti informacije o finansijskom položaju i promjene na finansijskom položaju
- b)Pružiti informacije o finansijskom i prinosnom položaju
- c) Pružiti informacije o finansijskom, prinosnom i promjenama na prinosnom položaju
- d) **Pružiti informacije o finansijskom, prinosnom i promjenama na finansijskom položaju**

Pitanje br.13: Računi uspjeha nastaju:

- a) Raščlanjavanjem bilansa uspjeha i stanja
- b) Raščlanjavanjem bilansa uspjeha
- c) Raščlanjavanjem bilansa stanja
- d) Nijedan odgovor nije tačan

Pitanje br.13: Računi uspjeha nastaju:

- a) Raščlanjavanjem bilansa uspjeha i stanja
- b) Raščlanjavanjem bilansa uspjeha
- c) Raščlanjavanjem bilansa stanja
- d) **Nijedan odgovor nije tačan**

Pitanje br.14: Saldo računa je

- Razlika između dugovne i potražne strane
- Razlika između prometa dugovne i prometa potražne strane
- Stanje računa za određeni period
- Nijedan odgovor nije tačan

Pitanje br.14: Saldo računa je

- Razlika između dugovne i potražne strane
- Razlika između prometa dugovne i prometa potražne strane
- Stanje računa za određeni period
- Nijedan odgovor nije tačan

Pitanje br.15:Koja od sljedećih jednakosti predstavlja proširenu računovodstvenu jednakost?

a) sredstva+rashodi= kapital+dividende+ obaveze

b) rashodi+aktiva= kapital+ prihodi +zadržane zarade+obaveze

c) rashodi+sredstva= ukupni kapital +obaveze

d) rashodi+sredstava=kapital+prihodi+obaveze

Pitanje br.15:Koja od sljedećih jednakosti predstavlja proširenu računovodstvenu jednakost?

a) sredstva+rashodi= kapital+dividende+ obaveze

b) rashodi+aktiva= kapital+ prihodi +zadržane zarade+obaveze

c) rashodi+sredstva= ukupni kapital +obaveze

d) rashodi+sredstava=kapital+prihodi+obaveze